

आर्मी पब्लिक स्कूल, बिन्नागुड़ी
अर्धवार्षिक परीक्षा-2017-2018
विषय-संस्कृतम् कक्षा-अष्टमी

पाठ- 1 (बलात् उपायः श्रेष्ठः)

१) गद्यांश पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत ।

अथ कदाचित् यदा कनकसुत्रं प्रस्तरे संस्थाप्य राजपुत्रः सरोवरे प्रविशति, तदा काकी कनकसुत्रं चञ्चा धृत्वा पलायते । राज्ञः सैनिकाः तस्याः अनुसरणं कुर्वन्ति । काकी त्वं कनकसुत्रं वृक्षस्य कोटरे निधाय उत्पतति ।

i) एकपदेन उत्तरत । (1 x 3 = 3)

क) कनकसुत्रं धृत्वा का पलायते ?

ख) कः सरोवरे प्रविशति ?

ग) 'वृक्षस्य' पदस्य विभक्ति लिखत ?

घ) कः अनुसरणं कुर्वति ?

ङ) 'धृत्वा' पदस्य प्रत्यय लिखत ?

ii) पूर्णवाक्येन उत्तरत । (2 x 2 = 4)

क) के काकिम् अनुसरणं कुर्वन्ति ?

ख) राजपुत्रः कुत्र प्रविशति ?

ग) काकी चञ्चा कनक सूत्रं धृत्वा कुत्र गच्छति ?

घ) पराक्रमैः यत् न शक्यं तत् कैः शक्यम्

2) निर्देशानुसार उत्तरत ।

(1 x 4 = 4)

क) 'धृत्वा' पदस्य विभक्ति लिखत ?

ख) 'कुर्वन्ति' पदस्य धातु लिखत ?

ग) 'पाषाणे' शब्दस्य पर्याय शब्दः लिखत ?

घ) 'तस्या अनुसरणम्' अत्र तस्या सर्वनाम् कस्य प्रयुक्तम् ?

ङ) राजपुत्रः कनक सूत्रं कुत्र संस्थाप्य सरोवरे प्रविशति ?

च) उपायः कस्मात् श्रेष्ठः?

एक पदेन उत्तरत

(१) काकदम्पती कुत्र निवसतःस्म?

(२) दम्पती शब्देन कस्य बोधः भवति?

- (3) सर्पः कुत्र निवसति स्म ?
- (4) सर्पस्य स्वभावः कीदृशः अस्ति?
- (5) सर्पस्य बधस्य उपायं कः करिष्यति?
- (6) काकस्य अपत्यानि कः आखदत् ?
- (7) आसन्ने सरसि कः स्नाति ?
- (8) राजपुत्रेण किं अवतारितम् ?
- (9) धृत्वा इत्यत्र कः प्रत्ययः ?

पूर्ण वाक्येन उत्तरत

- (1) यदा सर्पः : काकस्य अपत्यानि अखदत् तदा काकी काकं किम् अवदत् ?
- (2) राजपुत्रः प्रतिदिनं किं करोति ?
- (3) राज्ञः सैनिकाः काक्याः अनुसरणं कृत्वा किं कृतवन्तः?

मुल्याधारिताः प्रश्नाः

- (1) "बलात् उपायः श्रेष्ठः" कथया का शिक्षा लभ्यते ?
- (2) सन्ततेः सुरक्षा कयोः दायित्वं भवति ?
- (3) बलवतः सत्रोः भयेन किं पलायनम् उचितम् ?
- (4) बलवान् शत्रोः विनाशः केन कर्तुं शक्यते

पाठ - 2 (सुभाषितानि)

- 1) एकपदेन उत्तरत | (1 x 4 = 4)
  - क) शास्त्रम् कस्य सहायतां न करोति ?
  - ख) कभ्यां विहीनस्य दर्पणः निरर्थकः ?
  - ग) सुपुत्रः कः भवति ?
  - घ) अमित्रः किम् न प्राप्नोति ?
  - ङ) विद्यां कः न प्राप्नोति ?
  - च) सुपुत्रः किं भवति ?
  - छ) त्रैलोक्ये कः दीपकः?
  - ज) कः सुखं न प्राप्नोति ?
  - झ) प्रदोषे कः दीपकः ?

2) पूर्णवाक्येन उत्तरत ।

(2 x 3 = 6)

- क) मित्रानी रिपवः केन जायन्ते ?
ख) कुलदीपकः कः आसित् ?
ग) प्रज्ञाहीनस्य किम् भवति ? केन मित्राणि रिपवः च जायन्ते ?
घ) शास्त्रं कस्य सहायतां न करोति ?
ङ) दर्पणः कस्य सहायतां न करोति ?
च) केषु अवस्थिता विद्या कार्येषु सहायिका नास्ति ?
छ) साधूनां केषु एकरूपतां भवति ?

3) रिक्तस्थानानि पुरयत।

(1/2 x 4 = 2)

- क) यथा ..... तथा .....
यथा ..... तथा ..... |
चित्ते ..... च
सधुनाम्.....

मुल्याधारिताः प्रश्नाः

- (1) विद्या प्राप्तये कस्य त्यागः आवश्यकः अस्ति ?
(2) शास्त्राणां तत्वज्ञानाय कस्याः आवश्यकता भवति ?
(3) अस्माकं मित्राणि रिपवः च केन निर्धार्यन्ते
(4) साधवः चित्ते ,वाचि कृयायां च एकरूपतां कथं धारयन्ति ?

पाठ -3(अभ्यासेन मुखः अपि विद्वान् भवति)

1) प्रश्न निर्माणं कुरुत ।

(1 x 3 = 3)

- क) गुरुकुले छात्राः अध्ययनं कुर्वन्ति स्म।
ख) महिला कुपात जलं निष्कसयति ।
ग) गुरोः वचनं श्रुत्वा दुखी अभवत् ।
घ) बोपदेवः मन्दमति आसीत् ।
ङ) छात्राः गुरुकुले गच्छति।

2) एकपदेन उत्तरत । (1 x 5 = 5)

- क) मन्दमति छात्रः कः आसीत् ?
ख) कः बोपदेवय अक्रुध्यत ?

- ग) कस्य नाम वरदराज आसीत् ?
घ) कः कुपम् अपश्यत् ?
ङ) बोपदेवः केन विद्वान् भवति ?
च) बोपदेव किम् अचिन्तयत् ?
छ) कः काय् अक्रुध्यत्
ज) छात्राः कुत्र अध्ययनं कुर्वन्ति स्म ?
झ) बोपदेवः कथं अस्ति ?

3) पूर्णवाक्येन उत्तरत (2 x 4 = 8)

- क) बोपदेवस्य सर्वे छात्राः किं कुर्वन्ति ?
ख) परीक्षायां कः असफलः अभवत्
ग) मार्गे किम् अपश्यत् ?
घ) बोपदेवः किमर्थं कूपस्य समीपं अगच्छत् ?
घ) महिला कस्मात् जलं निष्कासयति स्म ?
ङ) बोप देवः केन नाम्ना प्रसिद्धः अभवत्?
च) वरदराजः कस्य पुस्तकं लिखितवान् ?
छ) बोपदेवाय कः अक्रुध्यत् ?
ज) गुरुकुलस्य आचार्यः बोपदेवस्य सफलतायै किं कृतवान् ?
झ) बोपदेवः दुःखी भूत्वा किम् अचिन्तयत् ?
ञ) बोपदेवः किमर्थं कूपस्य समीपम् अगच्छत् ?
ट) कूपस्थम् गर्तं दृष्ट्वा बोपदेवः किम् अचिन्तयत् ?
ठ) बोपदेवः कथं विद्वान् अभवत्?
ड) किं बोपदेवस्य प्रयासः सफलः अभवत्?

4) मुल्याधारिताः प्रश्नाः - (3 x 2 = 6)

- क) 'अभ्यासेन मूर्खः अपि विद्वान् भवति' इति पाठात् का शिक्षा मिलति ?
ख) बोपदेवः किं चिन्तयन् गृहं प्रति अगच्छत् ?
ग) किं चिन्तयन् बोपदेवः गृहं प्रति अगच्छत् ?
घ) बोपदेवः किं दृष्ट्वा पुनः अध्ययनाय प्रेरितः अभवत् ?

4. सत्संगत्याः प्रभावः

- क) एक पदेन उत्तरत :-

- (1) तस्करः कथं अस्ति ?
- (2) तस्करस्य नामः किम् ?
- (3) तस्करः कस्य धनं हरति ?
- (4) तस्करस्य कुकार्येण जनाः किं भवन्ति ?
- (5) जलपात्रं कस्य अस्ति ?
- (6) स्वपरिवाराय पाप कार्यं कः करोति ?
- (7) स्वार्जितं पापस्य फलं कः प्राप्नोति ?
- (8) रत्नाकरस्य पापस्य सहायकाः तस्य परिवाराः अभवन् ?
- (9) मुनेः उपदेशेन रत्नाकरः किं अभवत् ?
- (10) संस्कृत भाषायां रामायणं कः अलिखत् ?

ख) पूर्ण वाक्येन उत्तरत :- 1 x 3 = 3

- (1) गच्छन्तं मुनिं दृष्ट्वा रत्नाकरः किम् अवदत् ?
- (2) रत्नाकरस्य वचनं श्रुत्वा मुनिः किम् अवदत् ?
- (3) रत्नाकरः वाल्मीकि कथम् अभवत् ?
- (4) जनाः कथं दुःखिताः आसन् ?
- (5) रत्नाकरः गृहे पितरं किम् आवदत् ?

पाठ – 4 सत्संगत्य प्रभावः

i) नीचे लिखे क्रियापदों के धातु, लकार, पुरुष वचन लिखें। अंक – 3

क) करोति

ख) तिष्ठ

ग) अवदताम्

घ) अपतत्

ङ) आप्नोति

ii) नीचे लिखे शब्दों के विभक्ति, वचन लिखें। अंक – 3

क) मम

ख) पापे

ग) सदस्यानाम्

- घ) परोपकाराय
ड) समीपे

ग) मुल्याधारिता:प्रश्नाः - 1x 3 = 3

- (1) मुनेः जिवनं किमर्थं आसीत् ?
- (2) सत्संगत्याः कः प्रभावः भवति ?
- (3) रत्नाकरः कस्य प्रभावेन किम् अभवत् ?

घ) व्याकरण आधारित लघु प्रश्नाः (0.5 x 8 = 4)

- (1) धृ + क्त्वा =?
- (2) परि + त्यज् + ल्यप् =?
- (3) 'वृक्षे' इत्यत्र का विभक्ति ?
- (4) 'पुस्तकेषु' इत्यत्र का विभक्ति ?
- (5) 'नास्ति' इत्यस्य कः संधिविच्छेदः?
- (6) "परित्यज्य" इत्यत्र कः प्रत्ययः?
- (7) "छात्राः" इत्यत्र किं वचनम् ?
- (8) "मन्दमति : छात्र : "अनयोः विशेषणपदं किम् ?
- (9) संस्कृते कति वचनानि भवन्ति?
- (10) संस्कृत भाषायां कति पुरुषाः भवन्ति ?
- (11) मित्र शब्दः कस्मिन् लिङ्गे भवति ?
- (12) धर्मस्य बिलोम पदं किम् ?
- (13) सेव् धातोः लट् लकारस्य प्रथमपुरुषस्य एकवचने कः रूपः भवति ?

पर्याय पदानि मेलयत -

चक्षुः	धनम्
सूर्यः	पाठशाला
बुद्धिः	लोचनम्
गुरुकुलम्	भास्करः
प्रसिद्धः	प्रज्ञा

वित्तम्	विख्यातः
विलोम पदं संमेलयत -	
सुपुत्रः	मूर्खः
असफलः	कुपुत्रः
विद्वान्	एकदा
अलसस्य	सफलः
सर्वदा	शत्रुः
मित्रम्	श्रमशीलस्य

श्लोकान्शं पूरयत :-

अलसस्य ..... विद्या,

.....कुतो धनम् I

अधनस्य .....

.....सुखम् II

विशेषण विशेष्ययोः मेलनं कुरुत -	विशेषण	विशेष्य
	मन्दमतिः	महिला
	शुशीला	छात्रः
	बलवान्	सूत्रम्
कनक	शत्रुः	

खण्ड -क

पठित गद्यांश

1.निम्नलिखित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तरं लिखन्तु | अंक - - 5

(नीचे लिखे गद्यांश को पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखे)-

पाण्डवाःपञ्च भ्रातरःआसन् युधिष्ठिरः ,भीमः,अर्जुनः , नकुलः सहदेवः च I ते नृपस्य पाण्डोः पुत्राः आसन् I तेषु युधिष्ठिरः ज्येष्ठःआसीत् I सर्वे युधिष्ठिरस्य आज्ञां पालयन्ति स्म I एकदा पाण्डवाःएकस्मिन् वने भ्रमन्ति स्म Iवने

इतस्ततः भ्रमन्तः ते तृषया व्याकुलाः अभवन् । ते अग्रे अगच्छन् । वनस्य मध्ये एकः विशालः सरोवरः आसीत् । सरोवरे रक्तानि कमलानि विकसितानि आसन् । ते सर्वे वृक्षच्छायायाम् उपविष्टाः ।

- क) पाण्डवाः कस्य पुत्राः आसन् ?
- ख) ज्येष्ठः पुत्रः कः आसीत् ?
- ग) पाण्डवाः कया व्याकुलाः अभवन् ?
- घ) वनस्य मध्ये कः आसीत् ?
- ङ) पाण्डवाः कुत्र उपविष्टाः ?

II.. डॉ० ए० पी० जे० अब्दुल कलाम महोदयः न केवलं भारत-देशे विख्यातः अपितु एकः विश्वप्रसिद्धः वैज्ञानिकः अस्ति । अयं भारतं प्रति पूर्णरूपेण समर्पितः अस्ति । अयं विनम्रः, सद्ब्यवहारशीलः अस्ति । अयं बालेषु स्निह्यति । भारतीयच्छात्राणां विकासाय अयं सर्वदा प्रयत्नशीलः अस्ति । भारतीय – वैज्ञानिकानाम् अयम् आदर्शः एव ।

डॉ० कलाम महोदयस्य जन्म तमिलनाडुराज्यस्य रामेश्वरनाम्नि नगरे सामान्ये मुस्लिमपरिवारे अभवत् । अस्य महोदयस्य पितुः नाम “जैनुलब्दीनः” मातुः च नाम “आशियम्मा” आसीत् ।

- क) विश्वप्रसिद्धः वैज्ञानिकः कः अस्ति ?
- ख) डॉ० ए० पी० जे० अब्दुल कलाम महोदयः कं प्रति समर्पितः अस्ति ?
- ग) डॉ० कलाम महोदयस्य जन्मकुत्र अभवत् ?
- घ) डॉ० कलामः कस्य आदर्शः ?
- ङ) डॉ० कलाम महोदयस्य पितरौ नाम किम् आसीत् ?

III. कस्मिंश्चित् वृक्षे काकदम्पती निवसतः स्म । तस्य वृक्षस्य कोटरे एकः सर्पः अपि निवसति स्म । सः सर्पः तयोः अपत्यानि अखादत् । ततः काकी काकम् - अवदत् स्वामिन् ! त्यज्यताम् अयं तरुः । यावत् अयं सर्पः तिष्ठति तावत् आवयोः संततेः जीवनं सुरक्षितं नास्ति ।

काकः अवदत् -- प्रिये, न भेतव्यम् । एषः सर्पः दुष्टः अस्ति अहं अस्य वधस्य उपायं करिष्यामि । काकी अपृच्छत् – अवयोः शत्रुः तु बलवान् अस्ति । त्वं कथं अस्य वधं करिष्यसि ? काकः प्रत्यवदत् - मम मनसि सर्पस्य विनाशाय एका योजना अस्ति । किं त्वया न श्रुत्वं यत् – “उपयेन हि यत् शक्यं न तत् शक्यं पराक्रमैः”

- (क) वृक्षे निवसतः स्म ?
- (ख) सर्पः कुत्र निवसति ?
- (ग) सर्पस्य वधस्य उपायं कः करिष्यति ?
- (घ) काकी काकं किं अवदत् ?

(ड) उपायेन यत् शक्यं तत् कैः न शक्यं ?

अपठित गद्यांश

2..निम्नलिखित अपठित गद्यांसंपठित्वा प्रश्नानां उत्तरं लिखन्तु अंक – 5

(नीचे लिखे अपठित गद्यांस को पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखे)-

i. भारतं अस्माकं देशः । अस्माकं देशः कृषिप्रधानः अस्ति । अत्र अशीति प्रतिशत जनाः कृषिकार्यं कुर्वन्ति । अस्मिन् देशे शरत्कालीनानि शस्यानि धान्यानि भवन्ति । वसन्तकालीनानि शस्यानि प्रधानतया यवः चणकः मसुरः आदीनि बहुविधानि भवन्ति । अत्रत्यानां जनानां प्रायेण सर्वाः आवश्यकता कृषि उत्पादितेषु अन्नेषु शाकेषु आधारिताः सन्ति ।

- (क) अस्माकं देशस्य नाम किम् अस्ति ?
- (ख) भारते कति प्रतिशत जनाः कृषि कार्यं कुर्वन्ति ?
- (ग) शरत्कालीनानि शस्यानि कानि भवन्ति ?
- (घ) वसन्तकालीनानि शस्यानि कानि ?
- (ड) अस्माकं देशः कथम् अस्ति ?

ii. वर्षाकाल सुखकरः भवति । अस्मिन् काले विशेषतया कृषकाः प्रसन्नाः भवन्ति । ते कृषिकार्यं कुर्वन्ति । अस्मिन् काले आकाशे मेघाः भवन्ति । नभः मेघाच्छन्नं भवति । नवैः हरितैः तृणैः पृथ्वी आच्छन्ना भवति । सरः जलपूर्णं भवति । मण्डूकाः जलशयेषु गीतं गायन्ति । नभसि इन्द्रधनुः अतीव रमणीयं दृश्यते । नद्यः जलपूर्णाः प्रवाहपूर्णाश्च भवन्ति ।

- (क) वर्षाकालः कीदृशः भवति ?
- (ख) नभः केन आच्छन्नं भवति ?
- (ग) नभसि कः रमणीयं दृश्यते ?
- (घ) कृषिकार्यं के कुर्वन्ति ?
- (ड) जलशयेषु के गीतं गायन्ति ?

खण्ड – ख

पाठ -5 –महान् वैज्ञानिकः-डा० ए०पी०जे० अब्दुल –कलामः

1) . प्रदत्तान् शब्दानां अर्थान् लिखन्तु (दिये गये शब्दों के अर्थ लिखे):- अंक – 0.5

- (क) पथ प्रदर्शक : (ख) सर्वदा (ग) विख्यातः
(घ) भारतसर्वकारः (ङ) प्रारम्भिकी शिक्षा (च) सफलः
(छ) विकासाय (ज) अलंकृतवान् (झ) कविः

2. एकपदेन उत्तरत I (एक पद मे उत्तर दीजिए):-

अंक - 0.5

- (क) विश्वप्रसिद्धः वैज्ञानिकः कः?
(ख) डा० ए०पी०जे० अब्दुल –कलामस्य मातुः नाम किम् ?
(ग) डा० ए०पी०जे० अब्दुल –कलामस्य जन्म कुत्र अभवत् ?
(घ) डा० कलामस्य प्रारम्भिकी शिक्षा कुत्र अभवत् ?
(ङ) डॉ० ए०पी०जे० अब्दुल –कलामस्य पितुः नाम किम्?
(च) वैज्ञानिकानां आदर्शः कः ?

3. पूर्ण वाक्येन उत्तरत (पूर्ण वाक्य मे उत्तर उत्तर दीजिए):-

अंक – 1

- (क) डॉ० कलामः स्वभावेन कीदृशः अस्ति ?
(ख) केषां निर्माणे डॉ० कलामस्य प्रमुखा भूमिका अस्ति ?
(ग) भारतसर्वकारः कस्मै भारतरत्नं दत्तवान् ?
(घ) भारतदेशः परमाणुसंपन्न देशः अस्ति न वा ?
(ङ) भारतेन कुत्र परमाणु विस्फोटः कृतः ?
(च) भारतस्य सर्वोच्च प्रशासनिकं पदं किम् ?

4 .मूल्याधारित प्रश्नानां उत्तरं लिखन्तु (मूल्याधारित प्रश्नो के उत्तर लिखिए):-

अंक – 2

- (क) डॉ० कलामः कं प्रति समर्पितः ?
(ख) डॉ० कलामः विज्ञान क्षेत्रे कथं सफलः अभवत् ?
(ग) आब्दुल कलामः केषु स्निह्यति ?

पाठ – 6 पाण्डवाःयक्ष : च

1. प्रदत्तान् शब्दानां अर्थान् लिखन्तु (दिये गये शब्दों के अर्थ लिखे:-) अंक – 0.5

(क) नृप : (ख) यक्ष: (ग) इतस्ततः (घ) सरोवरः
(ङ)आनेतुम् : (च) परितः (छ)आज्ञा (ज) वाचम्

2. एकपदेन उत्तरत I (एक पद मे उत्तर दीजिए):-

अंक

– 0.5

(क) पाण्डवा : कति भ्रातरा : सन्ति ?
(ख) पाण्डवा : कस्य पुत्रा :आसन् ?
(ग)वनस्य मध्ये कः आसीत् ?
(घ)भ्रातृषु कः ज्येष्ठः आसीत् ?
(ङ)पाण्डवा : कुत्र भ्रमन्ति स्म ?

3. पूर्ण वाक्येन उत्तरत (पूर्ण वाक्य मे उत्तर उत्तर दीजिए):-

अंक – 1

(क) युधिष्ठिरः प्रथमं कं जलम् आनेतुम् अकथयत् ?
(ख) भीमस्य शरीरे कति गजानां शक्तिरासीत् ?
(ग) युधिष्ठिरः किमर्थं शोकाकुलःअभवत् ?
(घ) पाण्डवा : कुत्र उपविष्टाः आसन् ?
(ङ) सरोवर :केन रक्षितःआसीत् ?

4 .मूल्याधारित प्रश्नानां उत्तरं लिखन्तु (मूल्याधारित प्रश्नों के उत्तर लिखिए):-

अंक – 2

(क) यमराज मतेन मानवानां शत्रु :कःअस्ति ?
(ख) युधिष्ठिरः भ्रातृन् कथम् अजीवयत् ?

- (ग) सर्वे भ्रातरः कस्य आज्ञां पालयन्ति ?
(घ) युधिष्ठिरस्य भ्रातरः कथं मृत्युम् अविन्दन् ?

पाठ -7 – नीतिश्लोका :

1. प्रदत्तान् शब्दानां अर्थान् लिखन्तु (दिये गये शब्दों के अर्थ लिखे:) अंक – 0.5

- (क) परोपकार : (ख) पुण्याय (ग) बाल : (घ) बक :
(ङ) स्वर्णमयी (च) जन्मभूमि : (छ) गरीयसी (झ) स्वर्गात्

2. एकपदेन उत्तरत I (एक पद मे उत्तर दीजिए):- अंक – 0.5

- (क) शास्त्रं कस्य भूषणं भवति ?
(ख) नरस्य आभूषणं किम् ?
(ग) पुण्याय किं कर्तव्यम् ?
(घ) विद्यार्थी किं त्यजेत् ?
(ङ) हस्तस्य भूषणं किम् ?

3. पूर्ण वाक्येन उत्तरत (पूर्ण वाक्य मे उत्तर उत्तर दीजिए):- अंक – 1

- (क) सभामध्ये कः न शोभते ?
(ख) जननी जन्मभूमिश्च कस्मात् अपि गरीयसी भवति ?
(ग) अष्टादश-पुराणेषु व्यासस्य किं वचनद्वयं प्रसिद्धम् ?
(घ) कण्ठस्य किं भूषणम् ?
(ङ) गुणस्य आभरणं किम् ?

4. मूल्याधारित प्रश्नानां उत्तरं लिखन्तु (मूल्याधारित प्रश्नों के उत्तर लिखिए):- अंक – 2

- (क) स्वर्गादिपि श्रेष्ठे के द्वे भवतः ?
(ख) रामाय स्वर्णमयी लङ्का कथं न रोचते ?
(ग) अपठितस्य बालस्य शत्रू कौ भवतः ?
(घ) परोपकारः पुण्याय कथं भवति ?

5. शुद्धं विकल्पं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत (रिक्त स्थानो कि पूर्ति करें):- अंक – 3

क) सुखार्थी .....त्यजेत् I

ग) .....मध्ये मूर्खः न शोभते I

ख) ..... मध्ये बकः न शोभते I

ग) अष्टादशपुराणेषु व्यासस्य .....वचने I

घ) विद्यार्थी .....त्यजेत् I

घ) ..... कण्ठस्य भूषणं भवति I

6 . पर्याय वाचि शब्द लिखें |

अंक- 3

- i) शत्रु
- ii) जन्मभूमि
- iii) श्रोत्रस्य
- iv) बालकः
- v) भूषणं
- vi) अम्वा

पाठ – 8 – अस्माकम् विद्यालय

1. शब्दार्थ लिखें |

अंक – 0.5

- i) मंच
- ii) रमनियं
- iii) तरणताल
- iv) नातिदुरम्
- v) परिसर
- vi) सन्ति

2. एकपदेन उत्तरत |

अंक- 0.5

- i) उद्याने कानी विकसन्ति ?
- ii) के योग्या सन्ति?
- iii) छात्राः कुत्र प्रार्थना कुर्वन्ति ?
- iv) विद्यालयस्य पुरत किम् सन्ति ?
- v) अत्र समये समये काः भवन्ति ?

3. पूर्णवाक्येन उत्तरत |

अंक – 1

- i) तरन्ताले छात्राः प्रतिदिनं किं कुर्वन्ति ?
- ii) तरने छात्रानां सहायतार्थं कौत् स्त : ?
- iii) पुस्ताकालये केषां पुस्तकानि सन्ति ?

4. मूल्याधारित प्रश्नानां उत्तरत |

अंक – 2

- i) विद्यालयं परितः वातावरनं किदृशः अस्ति ?
- ii) प्रार्थनासभायां छात्राः किं कुर्वन्ति ?
- iii) विद्यालयं परिसरः किदृशः अस्ति ?

● निर्देशानुसार उत्तर दीजिए |

अंक – 1

- i) “क्रीडाप्रतियोगिताः अपि भवन्ति” अत्र अव्यय पदं किम् ?
- ii) “श्रोत्रस्य भुषणम् शास्त्रम्” हिन्दी अनुवादं कुरुत ?
- iii) ‘महत्वपूर्ण भूमिका’ अनयोः विशेष्य पदं किम् ?
- iv) ‘महोदयः’ अस्य सन्धिच्छेदः किम् ?
- v) रामायणे कति कांडानि सन्ति ?
- vi) सीता कस्य पुत्री आसीत् ?
- vii) ‘त्यक्त्वा’ इत्यत्र कः प्रत्यय ?
- viii) ‘कानने’ पदस्य पर्याय शब्द लिखतु ?
- ix) ‘कुपात्’ इत्यत्र का विभक्ति ?
- x) ‘विद्वान्’ इत्वस्य किं विलोमपदं किम् ?

खण्ड – ग

1. शब्दरूप लिखे |

अंक – 1

- i) ‘किम्’ शब्द स्त्रीलिंग प्रथमा विभक्ति एकवचन ?
- ii) ‘राजन्’ शब्द षष्ठी विभक्ति एकवचन ?

- iii) 'किम्' शब्द पुल्लिङ्ग प्रथमा विभक्ति एकवचन ?
- iv) 'नदी' शब्द षष्ठी विभक्ति बहुवचन ?
- v) 'किम्' शब्द नपुंसकलिङ्ग प्रथमा विभक्ति द्विवचन ?
- vi) 'राजन्' शब्द तृतीया विभक्ति बहुवचन ?
- vii) 'किम्' शब्द स्त्रीलिङ्ग पञ्चमी विभक्ति एकवचन ?
- viii) 'नदी' शब्द षष्ठी विभक्ति एकवचन ?
- ix) 'नदी' शब्द तृतीया विभक्ति एकवचन ?
- x) 'राजन्' शब्द द्वितीय विभक्ति एकवचन ?
- xi) 'किम्' शब्द स्त्रीलिङ्ग चतुर्थी विभक्ति एकवचन ?
- xii) 'नदी' शब्द सप्तमी विभक्ति एकवचन ?

2. धातुरूप लिखें |

अंक- 1

- i) 'सेव्' लोट् लकार प्रथम पुरुष एकवचन ?
- ii) 'गम्' लङ् लकार मध्यम पुरुष बहुवचन ?
- iii) 'लभ' लट् लकार प्रथम पुरुष द्विवचन ?
- iv) 'गम्' विधिलिं लकार प्रथम पुरुष बहुवचन ?
- v) 'अस्' लोट् लकार उत्तम पुरुष एकवचन ?
- vi) 'लभ्' लृट् लकार प्रथम पुरुष एकवचन ?
- vii) 'लभ्' लोट् लकार मध्यम पुरुष एकवचन ?
- viii) 'अस्' लङ् लकार प्रथम पुरुष एकवचन ?
- ix) 'अस्' लट् लकार प्रथम पुरुष द्विवचन ?
- x) 'अस्' लङ् लकार उत्तम पुरुष बहुवचन ?
- xi) 'सेव्' लट् लकार मध्यम पुरुष एकवचन ?
- xii) 'सेव्' लङ् लकार उत्तम पुरुष बहुवचन ?

3. प्रत्यय संयोग करें |

अंक- 0.5

- i) श्रु + क्त्वा =
- ii) स्था + क्त्वा =
- iii) वच + क्त्वा =
- iv) पा + क्त्वा =
- v) आ + दा + ल्यप् =
- vi) उत् + पत् + ल्यप् =
- vii) आ + गम् + ल्यप् =
- viii) सम् + पठ + ल्यप् =
- ix) नम् + तुमुन् =
- x) दृश + तुमुन् =
- xi) कृ + तुमुन् =

- xii) क्री + तुमुन् =
4. सन्धि कीजिए |

अंक- 0.5

- i) सु + अल्प =
ii) अनु + एषणः =
iii) महा + इश्वर =
iv) रत्न + आकरः =
v) मातृ + आदेश =
vi) गै + इकाः =
vii) चे + अनः =
viii) भो + अनः =
ix) पौ + अनः =
x) तथा + एव =
xi) सप्त + ऋषि =
5. पत्रलेखन |

- i) भवान् जन्मदिवसोत्सवे कालघटिकम् लब्ध्वा पितरम् प्रति धन्यवाद पत्रम् लिखत | अंक - 5
छात्रावासात्,
ऋषिकुल माध्यमिक विद्यालयः
इन्द्रप्रस्थनगरम्,
दिनांक - .....
पूज्यपाद पितृमहोदय!
सादरम् प्रनत्य

महोदयः,

मम जन्मोदिवसोत्सवे भवतां ..... प्रेषिता | इयम् उपहारः
..... अतीव रोचते | आधुनिक समये तु ..... पालनम् आवश्यकम्
..... | अधुना अहम् .....
आवश्यकम् ..... | मम धन्यवादम् स्वीकरोतु भवान् | .....
मधुर स्नेहः | पूज्यमात्रे नमः |

भवदीयः पुत्रः

.....

- ii) अस्वस्थतयाः हेतोः द्वयो दिवसयोः अवकाशार्थं प्रधानाचार्यं प्रति पत्रम् लिखत |

सेवायाम्

..... महोदयः !

आर्मी पब्लिक विद्यालयः

नवदिल्ली

मान्यवरः!

सविनयं विनिवेद्यते यद् अहम् ..... आक्रांतः अस्मि | अस्मात्
कारनात् ..... न शक्नोमि | अतः मह्यम्
..... प्रदाय कृतार्थयं भवन्तः | एतयः दिवसयोः
अध्ययनस्य या हानिः भविष्यति तां पुरयितुम् यतिष्ये |

धन्यवादाम्

दिनांक .....

भवताम् .....

.....

कक्षा

– अष्टम

6. चित्रलेखन |(चित्र देखकर पांच वाक्य लिखे)

